

Aan Voorzitter en leden CVIN

Bezoekadres:
Frederikkazerne, Geoduw 32
van der Burchtoren 39
Postadres:
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nlDatum 21 februari 2003
Oms kenmerk DIS2003003280
Onderwerp Irak en de regio; een aantal actuele ontwikkelingenStofnr.
Telefoon:
Fax: (070)

Hierbij bied ik de notitie met de titel "Irak en de regio; een aantal actuele ontwikkelingen" aan. De volgende onderwerpen komen in de notitie aan de orde:

- Irak: in de regionale verhoudingen.
- Ontwikkelingen strijdkrachten Irak.
-
-
- Derde rapportage Hoofd UNMOVIC/Blix..

Directeur Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

B. Dedden
Generaal-majoor der Infanterie

Zonder bijlagen is deze briefongebruikbaar.

Irak en de regio / een aantal actuele ontwikkelingen

a) Irak; in de regionale verhoudingen

In de jongste ontwikkelingen in de kwestie-Irak is er een intensivering van de inter-Arabische diplomatie in het verband van de Arabische Liga waarneembaar. Op de eerste conferentie van de ministers van Buitenlandse Zaken sinds lange tijd (Cairo, 16 februari) werd echter verdeeldheid duidelijk. Dit kwam niet in de laatste plaats door toedoen van de Iraakse vertegenwoordiger.

Zo sprak Syrië zich uit tegen militaire interventie in Irak, wat niet onbelangrijk is omdat Syrië een zetel in de VN-Veilighedsraad inneemt.

Voorts verzette Koeweit zich tegen een ontwerpverklaring die was bedoeld als oproep aan alle Liga-lidstaten om geen steun te verlenen aan militaire operaties tegen Irak. Koeweit werd hierin gesteund door andere Gulf Co-operation Council (GCC) landen, in het bijzonder Saudi-Arabië. Uiteindelijk volstond de vergadering met een oproep aan de Veiligheidsraad om UNMOVIC meer tijd voor inspecties te geven en werd gepleit voor een vreedzame oplossing.

Geconstateerd moet worden dat in de Arabische Liga op dit moment een consensus ontbreekt. Het wachten is op het topoverleg van de leiders van de lidstaten, gepland op 27-28 februari, met de Egyptische president Mubarak als gastheer. Klaarblijkelijk als voorschot op die bijeenkomst heeft Mubarak gewaarschuwd dat hij en de andere Arabische leiders weinig invloed kunnen uitoefenen op de militaire plannen van de VS ten aanzien van Irak.

Resteert de opstelling van Iran (geen lid van de Arabische Liga). Er vinden deze weken regelmatig consultaties plaats tussen Teheran en een aantal Liga-lidstaten en andere landen in de (Golf)regio. Duidelijk is dat Iran geen bezwaar heeft tegen het verdwijnen van het Saddam-Hoessein-regime en evenmin tegen verdere vernietiging van het Iraakse militaire potentieel. Iran ervaart Irak onverminderd als zijn eerste dreiging. Aan de andere kant vreest Iran voor desintegratie van Irak in geval van een militaire interventie, met als mogelijk gevolg grensoverschrijdende destabiliserende gevolgen.

Wat dit aangaat heeft Teheran duidelijk gemaakt nationale (veiligheids)belangen te hebben bij een oplossing van de kwestie-Irak, d.w.z. betrokken te willen worden bij een reconstructie van Irak in een post-Saddam-Hoessein periode. De "militaire" voorzorgsmaatregelen (verplaatsingen) die Iran op dit moment neemt in het noordelijk en zuidelijk grensgebied met Irak zijn een uitdrukking van die zorg. Hierbij is het overigens niet uit te sluiten dat Iran op zeker moment van de gelegenheid gebruik maakt om een militaire operatie uit te voeren tegen de gewapende anti-Iraanse oppositie Mudjahideen e-Khalq in Irak. Ook een alliantie met Koerdische groepen, m.n. PUK, is een reële optie.

b) Ontwikkelingen strijdkrachten Irak

Tot december 2002 konden de activiteiten van de Iraakse landstrijdkrachten in het normale beeld geplaatst worden. De eenheden waren ontplooid in een gordel van noord naar zuid die loopt van de zogenaamde "green line" (de onofficiële grens met de Koerdische gebieden in Irak), via de grens met Iran tot aan de grens met Koeweit. De activiteiten bestonden uit het houden van oefeningen; het onderdrukken van opstandige bewegingen (voornamelijk Koerders in het noorden en Sjiïten in het zuiden) en het verbeteren van de posities waar de belangrijkste wapensystemen van Irak (zoals de T-72 tank) konden schuilen in het geval van een mogelijke Amerikaanse luchtaanval.

De verdediging van Irak door de strijdkrachten zal bovenal een verdediging van het regime en dus van de stad Bagdad zijn. Deze verdediging is te beschrijven in ringen.

Vanaf de landsgrenzen hebben eenheden van de reguliere strijdkrachten een statische verdediging ingericht. Zij worden in een tweede lijn ondersteund door de infanteriedivisies van de Republikeinse Garde. Op een afstand van 25 tot 60 kilometer van de stad Bagdad wordt een volgende ring gevormd door de gepantserde divisies van de Republikeinse Garde. Dit zijn de sterkste militaire eenheden van Irak en zij moeten er voor zorgen dat de VS strijdkrachten de grenzen van de stad niet bereiken. In de stad Bagdad zelf zijn paramilitaire eenheden ontplooid zoals de Speciale Republikeinse Garde en de Fedayeen Saddam, die in de stad zelf tegen de VS strijdkrachten moeten vechten.

Recent heeft Saddam Hoessein een hogere operationele gereedheid voor de strijdkrachten afgekondigd. Bovendien zijn de verschillende paramilitaire groeperingen die actief zijn in de bevolkte gebieden, zoals de milities van de Ba'ath partij, allen onder het bevel gesteld van de Fedayeen Saddam. Deze eenheden onder leiding van Saddam's zoon Uday zullen de steden en dan met name Bagdad, tegen een mogelijke Amerikaanse aanval verdedigen. Deze ontwikkeling impliceert dat Irak van mening is dat een Amerikaanse aanval onafwendbaar is.

e) Derde rapportage Hoofd UNMOVIC/Blix

Na een korte samenvatting van de rapportage van 14 februari op het onderdeel massavernietigingswapens, zal een beoordeling op deze onderdelen worden gegeven.

• Rapportage Blix

Blix vraagt zich af hoeveel, zo er al iets is, is overgebleven van Iraakse massavernietigingswapens. Van veel verboden wapens is de huidige status door Irak niet verantwoord; zo bestaat er bijvoorbeeld grote onduidelijkheid over het al dan niet bestaan van 1000 ton chemische strijdmiddelen.

Blix geeft aan dat de Iraakse verklaring van 7 december 2002 (opgave status van alle programma's op het gebied van massavernietigingswapens) niet de bewijzen heeft geleverd voor de antwoorden op openstaande vragen. Vraagpunten met betrekking tot onderwerpen als (de status van de programma's betreffende) anthrax, het zenuwgas VX en lange afstands-raketten moeten serieus worden genomen door Irak in plaats van dat deze onderwerpen worden genegeerd, zo stelt hij.

In de presentatie van 27 januari was al door Blix gesteld dat de Al Samoud en de Al Fatah raketten bij profieleringen afstanden hadden afgelegd van 183 respectievelijk 161 km en dat deze uitgaan boven het door de VN toegestane bereik van 150 km. Een team van experts heeft inmiddels vastgesteld dat de Al Samoud 2 het toegestane bereik kan overschrijden en dat voor de Al Fatah nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

De experts, aldus Blix, hebben ook de gegevens bestudeerd betreffende een in aanbouw zijnde testfaciliteit voor raketmotoren en hebben vastgesteld dat het mogelijk is om raketmotoren met een grotere stuwkracht dan die van SA-2/GUIDELINE motoren te testen. De 380, in het verleden geïmporteerde, SA-2 raketmotoren zijn bestemd voor het Al Samoud 2 raketsysteem.

In de documenten over Anthrax, groeimaterialen, zenuwgas VX en de productie van raketten ontvangen tijdens het bezoek aan Bagdad op 8 en 9 februari, zijn geen bewijzen voor openstaande vragen geleverd, aldus Blix.

• Beoordeling

Deze rapportage van Blix is in voorzichtiger bewoordingen gesteld dan de presentatie van 27 januari. Hij laat zich redelijk positief uit over de medewerking die de inspecteurs krijgen. Blix had tot in ieder geval 14 februari de tijd gekregen om op een aantal openstaande vragen antwoorden te krijgen. Antwoorden op onjuiste, onvolledige of ontbrekende opgaven zijn er ook nu niet. Er is in dat opzicht geen sprake van een wezenlijke vooruitgang. UNMOVIC heeft geen overtuigend bewijs gevonden dat Irak nog over massavernietigingswapens beschikt; de "smoking gun" is nog niet gevonden. Wel zijn grote hoeveelheden Anthrax, zenuwgas VX en raketten "zoek" en zijn er raketten gebouwd en getest die verboden zijn.

Op de dag van de presentatie van Blix aan de VN heeft president Saddam Hoessein een decreet uitgevaardigd dat de constructie en import van massavernietigingswapens verbiedt. Hiermee geeft hij uitvoering aan één van de voorwaarden waaraan Irak moet voldoen. Hij zei nogmaals dergelijke wapens ook thans niet te bezitten.

Geconcludeerd moet worden dat Saddam Hoessein steeds een beetje, maar niet volledig, meewerkt met het VN-inspectieregime. Irak heeft nog het nodige uit te leggen. Er is in de praktijk nog steeds sprake van misleiding en een vorm van tegenwerking. Hierdoor komt het Iraakse bowind nog onvoldoende tegemoet aan de doelstelling van resolutie 1441, te weten ontwapening en volledige medewerking aan de inspecties van Irak.

Classificatie

Voorrangsaanduiding

Datum

Correspondentienummer

210203

Bis 2003 0032.00

Ministerie onderdeel

Blauwe brief

Brief

Nota

Telegram

Telex

Klod + n

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Aan

Leden van het CVIM.

1/2+

Onderwerp

Irak en de regio:
een aantal actuele ontwikkelingen

Mede te zenden bijlagen

Aantal

Steller

Toestel

Datum

Paragraf

210203

Aanwijzingen voor de secretarie

Vervolg- en medeparagrafen vooraf

Dienstonderdeel

Ontv.

Verz.

Paragraf

MAAR

Te zenden afschriften

Archief ex 8

P

B TT

1/2

2/2

1/2

Steller

Archief: 24/2

Eindparagraaf

Atgetane exhibits

Arrestatie paragraaf

Ter kennisneming achteraf

Overgelegde pro-acta

Uit

gevoel door

gevoel door

Agendanummers

verzendsdatum

verzonden door

24-2-2003

Codenummers

Ministerie van Defensie

De afzender aanvaardt de aansprakelijkheid